

maatschappijkunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Criminaliteit en rechtsstaat

- 1 **maximumscore 1**
(de taak) handhaving van de openbare orde
- 2 **B**
- 3 **maximumscore 2**
- Deze wens van het OM kan botsen met de taak rechtsbescherming 1
  - want (voorbeelden van een juist antwoord): 1
    - het briefgeheim is een recht dat in de Grondwet staat en de overheid moet dit grondrecht van de burger beschermen.
    - het opheffen/afschaffen van het briefgeheim gaat ten koste van de privacy van de verzender en de ontvanger van de pakketten.
- 4 **maximumscore 2**
- 1 = juist
2 = onjuist
3 = juist
4 = onjuist
- indien vier antwoorden juist 2
indien drie of twee antwoorden juist 1
indien minder dan twee antwoorden juist 0
- 5 **B**
- 6 **B**
- 7 **A**
- 8 **C**

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> De oorzaak die kan worden aangepakt, is het gebrek aan maatschappelijke bindingen / het gebrek aan (een (goede) relatie met familie, werk, school en dergelijke 	1
	<ul style="list-style-type: none"> want in tekst 7 staat dat de re-integratie-officier ervoor moet zorgen dat vrijkomende jongeren uit Dordrecht weer naar school gaan en een baan of onderdak krijgen. (Zij krijgen dan dus weer meer maatschappelijke bindingen) 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> De oorzaak die kan worden aangepakt, is slechte levensomstandigheden/armoede en werkloosheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> want in tekst 7 staat dat de re-integratie-officier ervoor moet zorgen dat vrijkomende jongeren uit Dordrecht een baan of onderdak krijgen. (Daarmee worden slechte levensomstandigheden zoals werkloosheid en dakloosheid aangepakt) 	1
10	maximumscore 1	
	"Deze vorm van criminaliteit richt immers veel emotionele schade aan."	
11	A	
12	maximumscore 2	
	1 = juist	
	2 = juist	
	3 = juist	
	4 = onjuist	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
13	B	
14	maximumscore 1	
	in de Wegenverkeerswet en in de Opiumwet	
15	maximumscore 2	
	1 = onjuist	
	2 = juist	
	3 = onjuist	
	4 = juist	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Politiek en beleid

---

16 D

17 C

18 **maximumscore 1**

Ja, Kamerlid Ziengs is lid van de Tweede Kamer, want alleen Tweede Kamerleden kunnen een wetsvoorstel indienen / hebben het recht van initiatief.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoordelementen juist zijn.

19 A

20 **maximumscore 2**

- De functie controleren van politici / massamedia als waakhond van de democratie 1
- want uit tekst 13 blijkt immers dat RTL Nieuws en Trouw verzocht hebben om de documenten openbaar te maken waarin het bewijs voor machtsmisbruik staat / dat RTL Nieuws en Trouw gecontroleerd hebben of de overheid zich wel aan de regels hield 1

Opmerking

De functie 'informatie / informatieve functie' mag niet goed gerekend worden.

21 **maximumscore 1**

De (nummer) 2 (staatssecretaris van Financiën), want hij is (politiek) verantwoordelijk (voor het handelen van de ambtenaren) / er is sprake van ministeriële verantwoordelijkheid.

22 B

23 D

24 **maximumscore 1**

Juiste antwoorden zijn (een van de volgende):

- democratisering van de politiek (en samenleving) / Burgers moeten meer inspraak hebben op de politieke besluitvorming.
- bestuurlijke vernieuwing

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 B

26 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste manieren zijn (drie van de volgende):

- oprichten van politieke partijen
- lidmaatschap van een politieke partij en meedoen in een politieke partij
- inschakelen van politieke partijen
- oprichten van actie- of belangengroepen
- beïnvloeding via lidmaatschap van en deelname aan actie- of pressiegroepen
- indienen van een klacht of bezwaarschrift bij de regering, het parlement, het college van B en W, de gemeenteraad
- persoonlijk contact opnemen met politici (minister, lid Tweede Kamer, lid B en W, raadslid) en ambtenaren
- inschakelen van de media, de openbaarheid zoeken
- klachten over het gedrag van bestuursorganen, van ambtenaren van de Rijksoverheid en van de politie deponeren bij de Nationale ombudsman
- gebruikmaken van officiële inspraakmogelijkheden tijdens het besluitvormingsproces, bijvoorbeeld tijdens hoorzittingen in de Tweede Kamer en gebruikmaken van spreekrecht tijdens de vergadering van de gemeenteraad
- bij onenigheid met de overheid/gemeente de rechter inschakelen
- verzoek indienen om een referendum te houden in de gemeente

indien drie manieren juist	2
indien twee manieren juist	1
indien minder dan twee manieren juist	0

27 B

28 A

29 B

30 A

31 maximumscore 2

• (nummer) 2	1
• (nummer) 6	1

Analyse maatschappelijk vraagstuk: dakloze jongeren

32 maximumscore 2

- De veranderings- en vergelijkende invalshoek komt naar voren, want er wordt (met betrekking tot het vraagstuk) een vergelijking met vroeger gemaakt (r. 1-5) 1
- De sociaaleconomische invalshoek komt naar voren, want (voorbeelden van een juist antwoord): 1
  - de maatschappelijke/sociaaleconomische/financiële positie van dakloze jongeren komt aan de orde (r. 6-10).
  - in r. 6-10 wordt er een verband gelegd tussen de belangen van dakloze jongeren / het belang van geschikte woningen en de maatschappelijke positie van dakloze jongeren.
  - in r. 6-10 wordt ingegaan op de factoren die de maatschappelijke positie van dakloze jongeren (mede) bepalen / op het feit dat schulden/een gebrek aan geschikte woningen de maatschappelijke positie van dakloze jongeren (mede) bepalen.

33 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste selectiecriteria met juiste verklaringen (twee van de volgende):

- actualiteit, want de cijfers over het aantal daklozen zijn de dag dat het bericht geplaatst is ('vandaag') bekendgemaakt door het CBS
- de nabijheid, want het gaat om cijfers over het aantal daklozen / dakloze jongeren in Nederland
- de belangstelling van het (grote) publiek, want de NOS kan verwachten dat een onderwerp als dakloze jongeren veel belangstelling trekt
- het is opmerkelijk/uitzonderlijk/schokkend, want de stijging van het aantal daklozen tussen de 18-30 jaar kan opmerkelijk genoemd worden
- 'human interest', want het verhaal van Mohini geeft de cijfers een menselijk/persoonlijk gezicht / emotie

per juist selectie criterium met bijbehorende verklaring 1

34 maximumscore 1

In tekst 1 is wel aan het criterium voldaan, want (een van de volgende):

- bij de meningen in tekst 1 staat telkens aangegeven van wie de mening is.
- in tekst 1 worden de meningen aangegeven door het gebruik van aanhalingstekens of door woorden als 'volgens' of 'zeggen/zegt'.

Opmerking

Het antwoord dat niet (voldoende) aan het criterium 'scheidt van feiten en meningen' is voldaan met als uitleg dat woorden als 'flink' en 'een groot' niet feitelijk / niet objectief zijn, mag ook goed gerekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

35 maximumscore 4

Kenmerk: Het gaat om een probleem dat door gezamenlijke actie of door de politiek kan worden opgelost.

Dit blijkt uit tekst 2, want er is een actieplan om de dak- en thuisloze jongeren te helpen / om een nieuwe instroom van dak- en thuisloze jongeren te voorkomen waarvoor de overheid samenwerkt met Stichting Zwerfjongeren Nederland / waarvoor staatssecretaris Blokhuis (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) samenwerkt met Stichting Zwerfjongeren Nederland en andere ministeries.

Kenmerk: Er is sprake van een situatie die veel mensen onwenselijk vinden / die veel mensen in strijd vinden met bepaalde waarden en/of normen.

Dit blijkt uit tekst 2, want (een van de volgende):

- het aantal jonge daklozen van 18-30 jaar is de afgelopen tien jaar verdriedubbeld.
- ongeveer 12,6 duizend jongeren zwerven rond op straat, zonder veilige thuisbasis om naartoe te gaan.
- Marleen van der Kolk van Stichting Zwerfjongeren Nederland geeft aan (namens Stichting Zwerfjongeren Nederland) de vele dakloze jongeren in Nederland een ernstige zaak te vinden.
- dat er zoveel jongeren op straat rondzwerven zonder veilige thuisbasis om naar toe te gaan, is in strijd met (de waarde) veiligheid.

per juist kenmerk

1

per juiste bijpassende uitleg

1

36 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 maximumscore 2

- Kenmerk: belangengroepen proberen druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming / proberen de politieke besluitvorming te beïnvloeden 1
- SZN voldoet daaraan, want uit tekst 3 blijkt dat SZN (ten behoeve van de belangen van dak- en thuisloze jongeren) politici oproept met oplossingen te komen voor de situatie van dak- en thuisloze jongeren / dat de jongeren een top 3 hebben samengesteld met onderwerpen die wat hun betreft prioriteit hebben als het gaat om verbeteringen in beleid, wet en regelgeving (en zij met staatssecretaris Blokhuis in gesprek zijn gegaan en deze verbeteringen dus graag gerealiseerd zien door de politiek) 1

Opmerking

Een antwoord dat SZN voldoet aan het kenmerk van belangengroepen omdat uit tekst 3 blijkt dat zij bij Rijk / gemeenten / politici aandacht vraagt voor de situatie van dak- en thuisloze jongeren mag goed gerekend worden mits een juist verband wordt gelegd met het beïnvloeden van de politieke besluitvorming.

38 maximumscore 2

- Een machtsmiddel dat te herkennen is in tekst 3 is (een van de volgende): 1
  - toegang tot belangrijke politici / invloedrijke personen want uit tekst 3 blijkt dat SZN toegang heeft tot staatssecretaris Blokhuis en de wethouder Jeugd van Utrecht.
  - bezit van vaardigheden / goed kunnen organiseren van campagnes/conferenties, want uit tekst 3 blijkt dat SZN (samen met anderen) een conferentie startte/organiseerde.
  - de omvang van de groep die een organisatie vertegenwoordigt, want uit tekst 3 blijkt dat SZN samen met jongeren uit verschillende steden de campagne Zwerfsteen startte, waaruit blijkt dat SZN veel jongeren vertegenwoordigt.
- Een ander machtsmiddel (voorbeelden van juiste antwoorden): 1
  - toegang tot de media
  - (gebruik van) kennis/deskundigheid (over het onderwerp)
  - bezit van geld/vermogen
  - gebruikmaken van je positie/relaties
  - het inzetten van personen met gezag/charisma
  - zitting hebben in of deel uitmaken van adviesorganen van het bestuur/de regering

Opmerking

Wanneer als 'ander machtsmiddel' een machtsmiddel wordt genoemd dat in tekst 3 te herkennen is, mag dit goed gerekend worden als dit niet al als antwoord op de eerste deelvraag is gegeven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

39 maximumscore 3

De beïnvloeding van mensen volgens de drie stappen van de multi-step-flow-theorie verloopt als volgt:

- Volgens de multi-step-flow-theorie is er eerst een kleine groep gezaghebbende/belangrijke opinieleiders/personen die bepaalde informatie of een bepaalde mening uitdragen (de eerste stap) 1
- Daarna wordt deze overgenomen door een iets grotere groep (tweede stap) en ten slotte door het grote publiek (derde stap) 1
- Voor een beschrijving van een manier om de beeldvorming van mensen over daklozen te veranderen uitgaande van de eerste stap van de multi-step-flow-theorie (voorbeeld van een juiste beschrijving): 1
  - Ik zou een campagne starten / een reclamespotje maken waarin een of meer bekende Nederlanders vertellen dat daklozen niet per se verslaafden zijn die dakloos zijn geraakt door hun eigen schuld, maar dat veel daklozen gewoon pech hebben gehad door omstandigheden. (Met de bedoeling dat deze informatie uiteindelijk wordt overgenomen door het grote publiek.)

Opmerking

In de beschrijving van de manier waarop de kandidaat de beeldvorming van mensen over daklozen zou proberen te veranderen uitgaande van de eerste stap van de multi-step-flow theorie, moet naar voren komen dat de kleine groep gezaghebbende/belangrijke opinieleiders/personen een (positieve) mening of informatie uitdraagt over daklozen (die kan worden overgenomen).

Vraag	Antwoord	Scores
40	maximumscore 3	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een andere taak die de overheid in een verzorgingsstaat heeft: de overheid moet zorgen voor huisvesting / voldoende woongelegenheden (bevordering van voldoende woongelegenheden is voorwerp van zorg der overheid; art. 22, lid 2) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een hierbij passende maatregel die de overheid zou kunnen of moeten nemen om dakloze jongeren te helpen is het bouwen van meer woningen / zorgen dat er woningen gereserveerd worden voor dakloze jongeren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit kan dakloze jongeren helpen omdat in tekst 1 staat dat de stijging van het aantal daklozen tussen de 18 en 30 jaar vooral te wijten is aan het gebrek aan geschikte woningen / dat dakloze jongeren pas hun schulden kunnen aflossen / hun leven kunnen oppakken als ze een woning hebben (r. 6-10) 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een andere taak die de overheid in een verzorgingsstaat heeft: de overheid moet zorgen voor (collectieve welzijnsvoorzieningen, waaronder) gezondheidszorg 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een hierbij passende maatregel die de overheid zou kunnen of moeten nemen om dakloze jongeren te helpen is zorgen voor meer/betere begeleiding/ondersteuning van dakloze jongeren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit kan dakloze jongeren helpen omdat in tekst 2 staat dat dakloze jongeren vaak problemen hebben en verstrikt raken in hun eigen situatie (r. 21-26). Begeleiding/ondersteuning (ook op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg) kan de jongeren helpen hier uit te komen 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een andere taak die de overheid in een verzorgingsstaat heeft: de overheid is verantwoordelijk voor een minimumniveau van bestaanszekerheid van alle burgers 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een hierbij passende maatregel die de overheid zou kunnen of moeten nemen om dakloze jongeren te helpen is zorgen voor financiële steun / voldoende inkomen voor kwetsbare jongeren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit kan dakloze jongeren helpen omdat in tekst 2 staat dat de (dakloze) jongeren in veel gevallen geen (financiële) steun van hun ouders kregen/krijgen en het mis kan gaan als ze geldproblemen krijgen (r. 30-35) 	1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 11 juli.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: www.nunspeet.nu van 15 juli 2018
tekst 2	naar: www.telegraaf.nl van 28 augustus 2018
tekst 3	naar: www.destentor.nl van 3 december 2018
tekst 4	naar: www.omroepwest.nl van 26 augustus 2019
tekst 5	naar: www.telegraaf.nl van 10 oktober 2019
tekst 6	naar: www.indebuurt.nl van 18 juli 2019
tekst 7	naar: www.ad.nl van 5 februari 2019
tekst 8	naar: De Gelderlander van 2 november 2019
tekst 9	naar: www.ad.nl van 28 september 2019
tabel 1	naar: CBS (opendata.cbs.nl , geraadpleegd november 2019)
tekst 10	naar: www.dtvnieuws.nl van 16 juli 2019
afbeelding 1	bron: www.beklijf.nu/cases/dichterbij-de-burger-met-content
tekst 11	naar: www.wijnwijs.eu van 16 juli 2019
tekst 12	naar: www.arnhemsekoerier.nl van 12 april 2019
tekst 13	naar: www.rtlnieuws.nl van 18 november 2019
tekst 14	naar: www.ad.nl van 10 oktober 2019
tekst 15	naar: www.rtlnieuws.nl van 24 juni 2019
tekst 16	naar: NRC Handelsblad van 31 augustus 2019
tabel 2	naar: www.eerstekamer.nl/fracties
tekst 17	naar: www.nos.nl van 7 maart 2019
Bijlage	
tekst 1	naar: www.nos.nl van 23 augustus 2019
tekst 2	naar: www.metronieuws.nl van 23 augustus 2019
tekst 3	naar: www.zwerfjongeren.nl

maatschappijkunde vmbo-GL en TL

Centraal examen vmbo-GL en TL

Tijdvak 3

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo-GL en TL,

Bij het centraal examen maatschappijkunde vmbo-GL en TL:

Op **pagina 12** van het correctievoorschrift, bij **vraag 39** moeten altijd 3 scorepunten worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.

Toelichting:

De multi-step-flow-theorie is niet opgenomen in de syllabus.

en

Op **pagina 14**, onder het kopje '**Aanleveren scores**' is als uiterlijke datum voor het accorderen van de gegevens in Wolf 22 juni opgenomen. Dit moet zijn: 11 juli.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren maatschappijkunde vmbo-GL en TL.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter